



C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

ODPADKI

<https://changers2.eu/>



Sofinancira
Evropska unija

**FALCO
& ASSOCIATI**
I tuoi partner d'impresa



Pravice uporabe

Vsi izobraževalni viri projekta se širijo pod mednarodno licenco Priznanje avtorstva-NekomercialnoShareAlike 4.0 (CC BY-NC-SA 4.0).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en>

S to licenco lahko drugi nekomercialno remiksirajo, spreminjajo in gradijo na našem delu, če navedejo in licencirajo svoje nove stvaritve pod enakimi pogoji. Vse te izobraževalne vire je mogoče reproducirati in ponovno uporabiti z navedbo avtorstva/pripisom avtorstva v tiskani in digitalni obliki.



Izjava o izvirnosti

Ta izdaja vsebuje izvirno neobjavljeno delo, razen kjer je jasno navedeno drugače. Prej objavljeno gradivo in delo drugih je priznано z ustreznim navajanjem, citiranjem ali obojim.

Pojasnitev pomembnih pojmov in izrazov.

Spodnji seznam vsebuje glavne pojme, ki se uporabljajo v tej metodologiji:

- **Energija** je abstraktna fizikalna količina, ki se nanaša na zmožnost delovanja in/ali gibanja in se lahko izraža v različnih oblikah: kinetični, kemični, potencialni itd.
- **Energetska revščina** je nezmožnost gospodinjstev, da bi vzdrževala ustrezno raven energetske storitve po dostopni ceni.
- **Podnebne spremembe** se nanašajo na globalne podnebne spremembe ali regionalne podnebne spremembe, ki se pojavljajo več desetletij in vplivajo na ravnovesje ekosistemov.
- **Trajnostni razvoj** - "zadovoljevanje potreb sedanosti brez ogrožanja zmožnosti prihodnjih generacij, da zadovoljijo svoje potrebe". (ZN, 1987)
- **Medgeneracijska zaveza** - moralna in etična obveznost, povezana s trajnostjo, ki vključuje zaščito zdravega okolja kot dolžnost in neodtujljivo pravico sedanjih in prihodnjih generacij.





Modul 4 - Odpadki

Načrt učne ure

Cilj: Razmisliti o osebnih vrednotah, ugotoviti in razložiti, kako se vrednote razlikujejo med ljudmi in skozi čas, ter kritično oceniti, kako se ujemajo s trajnostnimi vrednotami.

Cilji: Spoznati življenjski cikel različnih potrošniških dobrin. Vključiti prakse odgovorne potrošnje.

Predlagane dejavnosti iz delovnega sklopa 3-A1

1. Predstavite pojem odpadkov in njihov vpliv na okolje ter dovolite starejšim, da povedo, kako dojemajo odpadke (ali primere, s katerimi so se srečali). Z vizualno privlačno predstavitvijo razložite faze življenjskega cikla potrošniškega blaga in razpravljajte o vplivih na okolje, povezanih z vsako fazo, ter poudarite pomen zmanjševanja odpadkov in odgovorne potrošnje.
2. Predstavite praktične nasvete in strategije za starejše, ki jim omogočajo, da prevzamejo odgovorne potrošniške navade. Nato razdelite delovne liste za načrtovanje osebnih ukrepov ali jim dajte na voljo tablo, na katero lahko zapišejo svoje zaveze (npr. zmanjšanje količine izdelkov za enkratno uporabo, recikliranje in kompostiranje ter podpiranje lokalnih trajnostnih pobud).

Modul 4 - Odpadki

Povezava z delovnim paketom 3

Struktura WP3

1. Trajnostno življenje

Cilj: Razmisliti o osebnih vrednotah, ugotoviti in razložiti, kako se vrednote razlikujejo med ljudmi in skozi čas, ter hkrati kritično oceniti, kako se ujemajo s trajnostnimi vrednotami.

Teme enote WP3

1A - Medgeneracijska odgovornost
1B - Odpadki
1C - Zeleno gospodarstvo

2. Težave današnjega sveta

Cilj: Obvladovanje prehodov in izzivov v kompleksnih trajnostnih razmerah ter sprejemanje odločitev, povezanih s prihodnostjo, ob upoštevanju negotovosti, dvoumnosti in tveganja.

2A - Prilagajanje podnebnim spremembam
2B - Blažitev podnebnih sprememb

3. Energija: Viri, revščina in trajnostni razvoj

Cilj: Prepoznati lastne možnosti za trajnost in dejavno prispevati k izboljšanju možnosti za skupnost in planet.

3A - Energetski viri
3B - Energetska revščina
3C - Energetska trajnost
3D - Trajnostna mobilnost

MODULI ZA USPOSABLJANJE WP4

1. Zelena abeceda - UVOD

2. Delovanje hiše

3. Prenova hiše

4. Odpadki

5. Trajnostna mobilnost

6. Trajnostna hrana

7. Biotska raznovrstnost in ničelno onesnaževanje

Kazalo vsebine

- 1) Različne vrste odpadkov in njihovo recikliranje
- 2) Krožno gospodarstvo
- 3) Nakup trajnostnih izdelkov in prepoznavanje "zelenega pranja"



1) Različne vrste odpadkov in njihovo recikliranje

Spoznavajte načine ravnanja z odpadki v podeželskih gospodinjstvih starejših občanov.





Ravnanje z odpadki v EU

5 ton odpadkov

proizvede povprečen
Evropejec vsako leto.

Samo 36 %

odpadkov se v EU reciklira.

Več kot 60 %

gospodinjskih odpadkov v
nekaterih državah EU še
vedno konča na odlagališčih.

EU želi spodbujati

- preprečevanje nastajanja odpadkov in
- čim več ponovne uporabe izdelkov.

Če to ni mogoče,

- daje prednost recikliranju (vključno s kompostiranjem),
- sledi uporaba odpadkov za pridobivanje energije.



Prednosti recikliranja



Recikliranje je pomemben proces, ki pomaga:

- ① Zmanjšanje količine odpadkov na odlagališčih
- ② Ohranjanje naravnih virov
- ③ Preprečevanje onesnaževanja

Podpora starejšim



Zabojniki s
kolesi

Redno
odstranjevanje
odpadkov

Dostopni
zabojniki in
jasna navodila

Vsak odpadek na svojem mestu.

PAPIR	PLASTIKA	ŽELEZO
STEKLO	ELEKTRONSKE NAPRAVE	NEVARNI ODPADKI

Recikliranje **papirja** in kartona



Proces

Papir in karton se zbereta, razvrstita in očistita. Vlakna se spremenijo v celulozo in uporabijo za izdelavo novih izdelkov.



Končni izdelki

Časopisi, revije, papirnate brisače, robčki, kartonske škatle, pisalni papir



Prednosti

Zmanjša se število posekanih dreves, prihrani se energija in zmanjšajo emisije toplogrednih plinov.

Vaja v razredu

Kako uporabiti stare časopise?



Recikliranje plastike

Obstaja 7 različnih vrst plastike, vsak z edinstvenimi kemičnimi lastnostmi.



Postopek recikliranja

Plastika se drobi, tali in predeluje v nove izdelke.

Koda polimera na plastičnih izdelkih označuje vrsto plastike, iz katere so izdelani, in ali jih je mogoče reciklirati.

Recikliranje plastike

Prednosti

- ✓ Zmanjšanje porabe energije
- ✓ Varčevanje z zalogami nafte
- ✓ zmanjšuje emisije toplogrednih plinov.
- ✓ preprečuje, da bi plastika končala v oceanu in škodovala morskim ekosistemom.



[illegible]

Kako zmanjšati količino plastičnih odpadkov?

- 1) Izogibajte se izdelkom, zavitim v celofan
- 2) Shranjevanje ostankov brez uporabe plastike
- 3) Izogibajte se čajnim vrečkam in uporabljajte čajno cedilo
- 4) Namesto plastičnih gobic uporabljajte naravne gobice
- 5) Ponovna uporaba plastenk
- 6) Uporabljajte milo namesto tekočih izdelkov



Recikliranje **stekla**

① — **Zbiranje in razvrščanje**

Steklo se zbira, sortira in prevaža v centri za recikliranje.

② — **Čiščenje in drobljenje**

Steklo se opere in zdrobi na majhne koščke, ki se imenujejo cullet.

③ — **Taljenje in oblikovanje**

Steklenica se stopi in oblikuje za izdelavo novih steklenic, kozarcev in drugih izdelkov.



Recikliranje kovin



Proces

Kovine se zbirajo, razvrščajo in obdelujejo. Nato se talijo in oblikujejo v nove izdelke, kot so avtomobili, kolesa in pločevinke.

Prednosti

Recikliranje kovin prispeva k ohranjanju naravnih virov, zmanjševanju emisij toplogrednih plinov in manjši porabi energije. Prav tako zmanjšuje potrebo po pridobivanju novih kovin.

Recikliranje elektronskih odpadkov

1 Kaj so e-odpadki?

Stara ali zastarela elektronika, kot so računalniki, televizorji, mobilni telefoni in druga elektronska oprema.



2 Postopek recikliranja

Elektronski odpadki se zbirajo, razvrščajo in razstavljajo. Sestavni deli se nato predelajo in rafinirajo, da se pridobijo dragocene kovine in drugi materiali.

Recikliranje elektronskih odpadkov

Prednosti

- ✓ zmanjšuje količino odpadkov na odlagališčih.
- ✓ ohranja naravne vire.
- ✓ preprečuje sproščanje strupenih kemikalij v okolje.



Recikliranje elektronskih odpadkov

Izzivi

- varnost podatkov
- izvoz v države v razvoju.
- potreba po posebnih tehnologijah recikliranja



Nevarni odpadki



Primeri

Baterije, izrabljeno kuhinjsko olje, pesticidi, izrabljene pnevmatike, žarnice, gradbeni odpadki, barve, zdravila itd. so nevarni in zahtevajo posebno obdelavo.



Medicinski/klinični odpadki

Neuporabljena zdravila je treba vrniti v lekarno ali na lokalno mesto za varno odstranjevanje.

Prihodnost recikliranja



Prednosti

Prihodnost recikliranja je obetavna; pomagalo bo ohranjati naravne vire, zmanjšati onesnaževanje in ustvariti nova delovna mesta.

Krožno gospodarstvo

Cilj krožnega gospodarstva je čim dlje ohraniti vire v uporabi, zmanjšati količino odpadkov ter spodbujati recikliranje in inovacije.

Tehnološki napredek

Inovacije, kot sta robotika in umetna inteligenca, omogočajo učinkovitejše in natančnejše recikliranje.



Zaključek

Recikliranje je pomemben proces, ki pomaga zmanjšati količino odpadkov, ohranjati naravne vire in preprečevati onesnaževanje. Z recikliranjem pogosto uporabljenih materialov, kot so papir, plastika, steklo, kovine in elektronski odpadki, lahko prispevamo k izboljšanju okolja in prihodnjih generacij.



Reference

- Brundtlandova komisija Združenih narodov: Poročilo Svetovne komisije za okolje in razvoj: Naša skupna prihodnost
- Randall, A. O medgeneracijski zavezanosti, šibki trajnosti in varnosti. Sustainability 2020, 12, 5381. <https://doi.org/10.3390/su12135381>
- Enostavni nasveti za recikliranje za starejše
- Evropska komisija - Okolje
- Raziskovanje treh "R" ravnanja z odpadki - zmanjšanje, ponovna uporaba, recikliranje.
- "Odnosimo smeti!" Vodnik za lokalne oblasti in organizacije civilne družbe za podporo starejšim ljudem.
- Ravnanje z odpadki v EU: infografika z dejstvi in številkami
- UNICEF: UNICEF: 9 načinov, kako zmanjšati količino plastičnih odpadkov doma



2) Krožno gospodarstvo

Dobrodošli v svetu krožnega gospodarstva, kjer se odpadki spremenjajo v vire, trajnost pa je v središču vsake odločitve.

Pridružite se nam na tem potovanju!



Vir slike:
[Stock](#) Adobe

Model

Načela krožnega gospodarstva, ki je model proizvodnje in potrošnje, temeljijo na zmanjševanju, ponovni uporabi in recikliranju virov. S tem pristopom lahko podjetja zmanjšajo stroške, zmanjšajo količino odpadkov in ustvarijo bolj trajnostno prihodnost za vse.

[Vir slike: Raziskovalna služba Evropskega parlamenta](#)

The circular economy model:
less raw material, less waste, fewer emissions



Prednosti



zmanjšane emisije toplogrednih plinov.



manjša odvisnost od surovin



večja učinkovitost virov.



gospodarska rast in ustvarjanje delovnih mest



prihranek denarja.

Tri „pravila“ krožnega gospodarstva



Vir slike: www.pixabay.com

[Videoposnetek: Kako vzpostaviti krožno gospodarstvo | Ellen MacArthur Foundation](#)



Kaj lahko storite zanj?

Ustvarite si nov hobi! Sodelujte z družinskimi člani!



Predelava in izdelava



Kuhanje in peka



Vzdrževanje doma po načelu "naredi sam"



Kaj lahko z njim pridobite?

Naučite se varčevati!

- 1) Rokodelske obrti: starejši posamezniki z znanjem in spretnostmi na področju mizarstva, vodovodnih napeljav, nakita ali pletenja lahko svoje storitve ponudijo drugim v svoji skupnosti z materiali, ki jih že imajo.
- 2) Redno čistite omaro in prodajte neuporabljena oblačila.

Izzivi in ovire

1 Sprememba miselnosti

Spreminjanje tradicionalnega linearnega mišljenja v smeri krožnosti je lahko izziv.

2 Infrastruktura

Za vzpostavitev zanesljivih sistemov zbiranja, sortiranja in recikliranja so potrebne naložbe in sodelovanje.

3 Politika in predpisi

Ustvarjanje spodbudnega okolja s podpornimi politikami in predpisi bo pospešilo prehod na krožno gospodarstvo.

Krožno gospodarstvo

- Delite zgodbe/stare navade iz starih dobrih časov, ko je bilo vse v vašem gospodinjstvu reciklirano ali ponovno uporabljeno.
- Kako danes zmanjšate količino odpadkov, ki jih proizvedete?



Kako lahko zmanjšate količino odpadkov?

- Kupite visokokakovostne izdelke z dolgo življenjsko dobo
- Izberite izdelke, ki jih je mogoče po potrebi popraviti.
- raje uporabljajte izdelke za večkratno uporabo kot izdelke za odstranjevanje/neza ponovno polnjenje.
- Vedno se vprašajte, ali ta predmet res potrebujete.
- Vnaprej pripravite tedenski jedilnik, da se izognete zavrženi hrani.
- Izogibajte se plastičnim vrečkam in embalaži.
- Kompostiranje zelenih odpadkov



Zaključek

Krožno gospodarstvo je nujno za trajnostno prihodnost. S krožnim gospodarstvom lahko ustvarimo svet, v katerem so odpadki čim manjši, viri čim večji, koristi pa imajo vsi.

Reference

[Krožno gospodarstvo: opredelitev, pomen in koristi | Evropski parlament](#)



3) Nakup trajnostnih izdelkov in prepoznavanje "zelenega pranja"

Spoznavajte pomen trajnostnih izdelkov v današnjem svetu in se naučite, kako prepoznati in se izogniti "zelenemu pranju".



Kaj naredi **izdelek** trajnosten?



Vir: [Kaj je trajnostni izdelek? Popolni vodnik](#)

Trajnost v življenjskem ciklu

celoten vpliv na okolje v
celotnem
celotno življenjsko dobo.

Ekološki in družbeni vpliv

pošteno, etično ravnanje z delavci,
delitev dobička, majhen vpliv na
okolje.

Pozitiven prispevek k človeštvu

pozitiven vpliv, ki ga ima
blagovna znamka z dobrodelnimi
dejavnostmi.



Trajnostni izdelek je...

"... izdelek, ki je narejen iz odgovornih materialov, proizveden na etičen način, ima učinkovit življenjski cikel in ga je mogoče odstraniti z minimalnim vplivom."

/Jo Vieira: Kaj naredi izdelek trajnosten?/



Prednosti trajnostne nabave

- ✓ zmanjšati emisije ogljika, na primer z nakupom energetsko učinkovitih izdelkov.
- ✓ varčevanje z naravnimi viri, na primer z izbiro izdelkov in storitev, ki kot vir uporabljajo reciklirane materiale ali odpadke.
- ✓ zmanjšati količino odpadkov, ki se odlagajo na odlagališčih, na primer z nakupom izdelkov, ki jih je mogoče ponovno uporabiti ali reciklirati.
- ✓ pomagati skupnostim, na primer z ustvarjanjem delovnih mest za lokalne dobavitelje ali kupovanjem blaga, s katerim se pošteno trguje, da se izboljšajo življenjski in delovni pogoji.

Nasveti za nakup trajnostnih izdelkov

1 Raziskovanje in preverjanje trditve

Preverite trajnostne trditve podjetij.

3 Podprite zaupanja vredne blagovne znamke in podjetja

Odkrijte etične in trajnostne blagovne znamke, ki dajejo prednost preglednosti in okoljski odgovornosti.

2 Poiščite certifikate in oznake

Raziščite zanesljive certifikate in oznake, ki utemeljujejo trajnost izdelka.

4 Bodite pozorni na pasti ekološkega pranja

Bodite obveščeni o pogostih taktikah, ki se uporabljajo pri ekološkem pranju, in o tem, kako se jim izogniti.



1 Raziskovanje in preverjanje trditev

Preverite, od kod
izvira hrana, in
načine
proizvodnje.



2 Poiščite certifikate in oznake

- ✓ **Fairtrade:** s to oznako se lahko zanesete, da proizvajalec svojim zaposlenim zagotavlja pošteno plačilo in delovne pogoje.
- ✓ **Znak EU za okolje** je uradni prostovoljni znak EU za okoljsko odličnost, ki temelji na standardiziranih postopkih in znanstvenih dokazih. Dobijo ga lahko tudi blago in storitve.
- ✓ **Cradle to Cradle:** "svetovni standard za materiale, izdelke in sisteme, ki pozitivno vplivajo na ljudi in planet."



3 Podprite zaupanja vredne blagovne znamke in podjetja

Kupujte izdelke podjetij, ki...

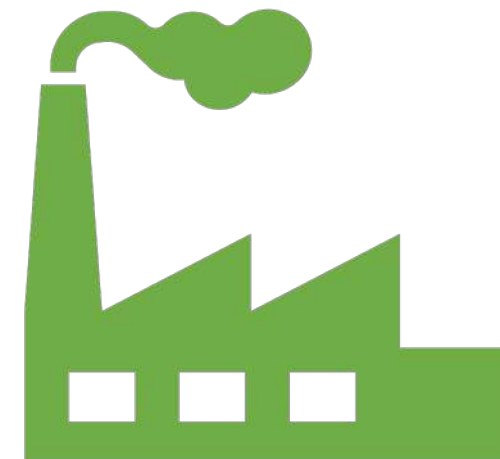
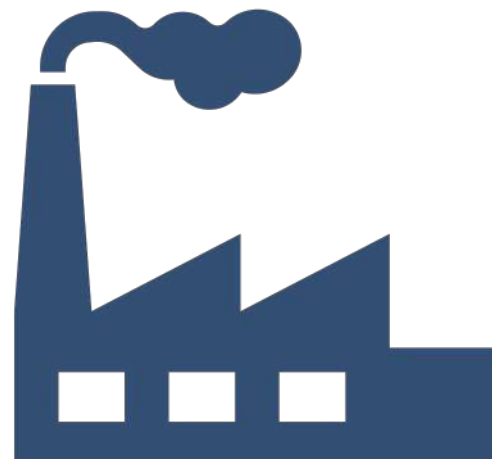
- ✓ si prizadevajo narediti nekaj za okolje in/ali človeštvo.
- ✓ imajo pregledne trajnostne prakse in ravnanje.
- ✓ na svojih etiketah prikazujejo podrobne sestavine, tako da natančno veste, kaj jeste, pijete ali nosite.



4 Bodite pozorni na pasti ekološkega pranja

Bodite previdni s....

- brez certificiranja
- slabe sestavine
- zavajajoče podobe





Prepoznavanje **pranja zelenih izdelkov**

1

Opredelitev pojma pranje zelenih površin

Razumevanje koncepta zelenega pranja in njegovih posledic pri zavajanju potrošnikov.

2

Znaki in taktike, ki jih uporabljajo podjetja

Raziščite strategije, ki jih podjetja uporabljajo za ustvarjanje iluzije trajnosti.

3

Primeri pranja zelenih odtenkov v različnih panogah

Spoznavajte resnične primere zelenega pranja v različnih sektorjih.





1 Opredelitev pojma pranje zelenih površin

Po mnenju evropskih nadzornih organov je pranje zelenih površin:

- "praksa, pri kateri izjave, deklaracije, ukrepi ali komunikacije v zvezi s trajnostjo ne odražajo jasno in pošteno osnovnega trajnostnega profila subjekta, finančnega produkta ali finančnih storitev. Ta praksa lahko zavaja potrošnike, vlagatelje ali druge udeležence na trgu."

Z drugimi besedami, zeleno pranje pomeni:

- "zavajajoče ali zavajajoče okoljske trditve, ki so napačne, nejasne, izpuščajo ključne informacije ali so kombinacija teh" (Urbański in Haque, 2020).



2 Znaki in taktike, ki jih uporabljajo podjetja

Nejasna nalepka:

- Gre za etikete, ki slabo opredeljujejo lastnosti ali na katerih so navedene široke trditve, zaradi česar so potrošniki zavedeni glede dejanskih koristi izdelka.
- Na primer izrazi, kot so "nestrupen", "popolnoma naraven" ali "zelen", se morda zdijo pozitivni, vendar pogosto nimajo jasnega pomena.

2 Znaki in taktike, ki jih uporabljajo podjetja

Lažna nalepka:

- To vključuje uporabo lažnih oznak, ki kažejo na neobstoječe potrditve tretjih oseb.
- Podjetja lahko na primer uporabljajo ekološke oznake, kot je "Certified Green", da bi bili njihovi izdelki videti bolj legitimni in okolju prijazni, čeprav takšna potrdila dejansko ne obstajajo.

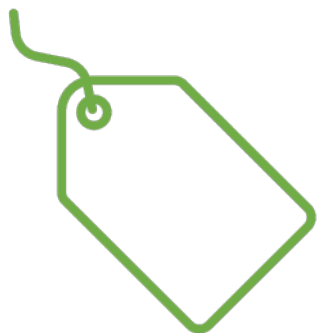


2 Znaki in taktike, ki jih uporablja Podjetja

Nepomembna nalepka:

- Nekatera podjetja navajajo trditve, ki se zdijo resnične, vendar niso pomembne za ugotavljanje okoljske prijaznosti izdelka. Te trditve lahko potrošnike odvrnejo in jih prepričajo, da je izdelek okolju prijaznejši, kot je v resnici.

Primeri pranja zelenih oblačil v modi



Industrija
hitre mode:
**neiskrene
trditve o
trajnostni
modi**



Proizvodnja
pohištva:
**akreditirana
nezakonita
sečnja**



Prevozne storitve
(letalski
prevoznik):
**lažne trditve o
nizkih emisijah**

Zaključek

Ne pozabite na **vpliv ozaveščenih odločitev potrošnikov na** spodbujanje trajnostnih praks in boj proti "zelenemu pranju". Ukrepajte za bolj zeleno prihodnost.



Reference

- [Inštitut za inovacije na področju izdelkov Cradle to Cradle](#)
- [Evropska komisija: O znaku EU za okolje](#)
- [Evropski organi za vrednostne papirje in trge: evropski nadzorni organi predstavili skupno razumevanje zelenega pranja in opozorili na tveganja](#)
- [Jo Vieira: Kaj naredi izdelek trajnosten?](#)
- [Učinkovitost dobavne verige: Prednosti nakupa trajnostnega blaga in storitev](#)
- [Trajnostna agencija - Greenwashing 14 primerov](#)
- Urbański, Mariusz in Adnan ul Haque. 2020. "Ali ste dovolj okoljsko ozaveščeni, da razlikujete med zeleno opranimi in trajnostnimi izdelki? A Global Consumers Perspective" Sustainability 12, no. 5: 1786.
<https://doi.org/10.3390/su12051786>
- [Kaj je trajnostni izdelek? Popolni vodnik](#)





KONEC MODULA

Zahvaljujemo se vam za pozornost in vas prosimo, da izpolnite vprašalnik.





C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Obiščite našo spletno stran,
kjer najdete več gradiva in orodij za
usposabljanje:

<https://changers2.eu/>



**Sofinancira
Evropska unija**

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorna zanje.

"Sprememba odnosa gospodinjstev do neodpadkov, zelenega okolja in energetske ozaveščenosti, ki naslavlja starejše na podeželju" številka projekta: 2022-1-HU01-KA220-ADU-000089052